

QUICKSCAN FLORA EN FAUNA

VAN HEUTZSLAAN 1000

TE EDE

Ecologie

Rapportage quickscan flora en fauna

Van Heutzslaan 1000 te Ede

Opdrachtgever	Woonzorg Nederland Prof. E.M. Meijerslaan 3 1183 AV Amstelveen
Rapportnummer	4102.003
Versienummer	D2
Status	Eindrapportage
Datum	15 augustus 2017
Vestiging	Gelderland Fabriekstraat 19c 7005 AP Doetinchem 0314 - 365150 doetinchem@econsultancy.nl
Opsteller	ing. E.R. Witter
Paraaf	
Kwaliteitscontrole	ing. L. Hunink-Verwoerd
Paraaf	

Kwaliteitszorg

Econsultancy is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en onderzoeksbureaus die werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en die de belangen behartigt van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde regelgeving ten aanzien van natuurwetgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor beschermde soorten en het al dan niet voorkomen van soorten. De gebruikte informatie omtrent verspreiding van soorten is deels afkomstig uit de NDFF en mag niet zonder toestemming worden verstrekt aan derden of op enige andere wijze openbaar gemaakt worden. Econsultancy accepteert op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Econsultancy uitgevoerde onderzoek neemt.

In het algemeen kan gesteld worden dat een quickscan geldig is voor een periode van 2 tot 3 jaar, tenzij in deze periode de ecologische omstandigheden wezenlijk zijn veranderd en/of de Wet natuurbescherming, dan wel inzichten hieromtrent zijn gewijzigd. Bij uitstel van de uitvoering van een project met meer dan 3 jaar verdient het de aanbeveling de resultaten van de quickscan opnieuw te toetsen.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	1
2	GEBIEDSBESCHRIJVING	2
	2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving	2
	2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie en voorgenomen ingrepen	4
3	ONDERZOEKSMETHODIEK	5
4	OVERZICHT VAN DE NATIONALE NATUURWETGEVING	7
	4.1 Zorgplicht	7
	4.2 Soortenbescherming	7
	4.3 Gebiedenbescherming	8
	4.4 Houtopstanden	9
5	AANGETROFFEN EN TE VERWACHTEN BESCHERMDE SOORTEN	10
	5.1 Vogels	10
	5.2 Vleermuizen	11
	5.3 Overige zoogdieren	15
	5.4 Reptielen, amfibieën en vissen	17
	5.5 Ongewervelden	17
	5.6 Vaatplanten	18
6	TOETSING AAN SOORTENBESCHERMING	19
	6.1 Broedvogels	19
	6.2 Vleermuizen	19
	6.3 Overige zoogdieren	20
	6.4 Algemene grondgebonden zoogdieren	20
	6.5 Amfibieën	20
	6.6 Overige soort(groep)en	21
7	TOETSING AAN GEBIEDENBESCHERMING	22
	7.1 Natura 2000	22
	7.2 Natuurnetwerk Nederland	23
8	HOUTOPSTANDEN	24
9	SAMENVATTING EN CONCLUSIES	25

Bijlage 1 toelichting verbodsbepalingen Wet natuurbescherming
 Bijlage 2 verklarende woordenlijst

1 INLEIDING

Econsultancy heeft van Woonzorg Nederland opdracht gekregen voor het uitvoeren van een quickscan flora en fauna aan de Van Heutzslaan 1000 te Ede.

De quickscan flora en fauna is uitgevoerd in het kader van de voorgenomen herontwikkeling van de onderzoekslocatie.

De quickscan flora en fauna heeft als doel in te schatten of er op de onderzoekslocatie planten- en diersoorten aanwezig of te verwachten zijn, die volgens de Wet natuurbescherming een beschermde status hebben en die mogelijk negatieve invloed kunnen ondervinden door de voorgenomen ingreep. Tevens is beoordeeld of de voorgenomen ingreep invloed kan hebben op Natura 2000 gebieden, houtopstanden die middels de Wet natuurbescherming zijn beschermd, of op gebieden die deel uitmaken van het Natuurnetwerk Nederland.

Op een deel van de onderzoekslocatie is in oktober 2016 door Econsultancy een quickscan flora en fauna uitgevoerd (project 1479.001). Destijds is getoetst aan een ingreep waarbij de sloop van het verzorgingstehuis aan de orde was. Overige ingrepen waren destijds niet bekend en daarom ook niet getoetst. Het huidige planvoornemen zal daarom getoetst moeten worden aan de Wet natuurbescherming die per 1 januari 2017 van kracht is geworden.

Voor een deel van het plangebied is in 2013 een quickscan uitgevoerd (De Groene Ruimte, project 13479). Voor dit rapport geldt dat de geldigheidsduur is verlopen en er een toetsing van het nieuwe planvoornemen aan de actuele natuurwetgeving dient plaats te vinden.

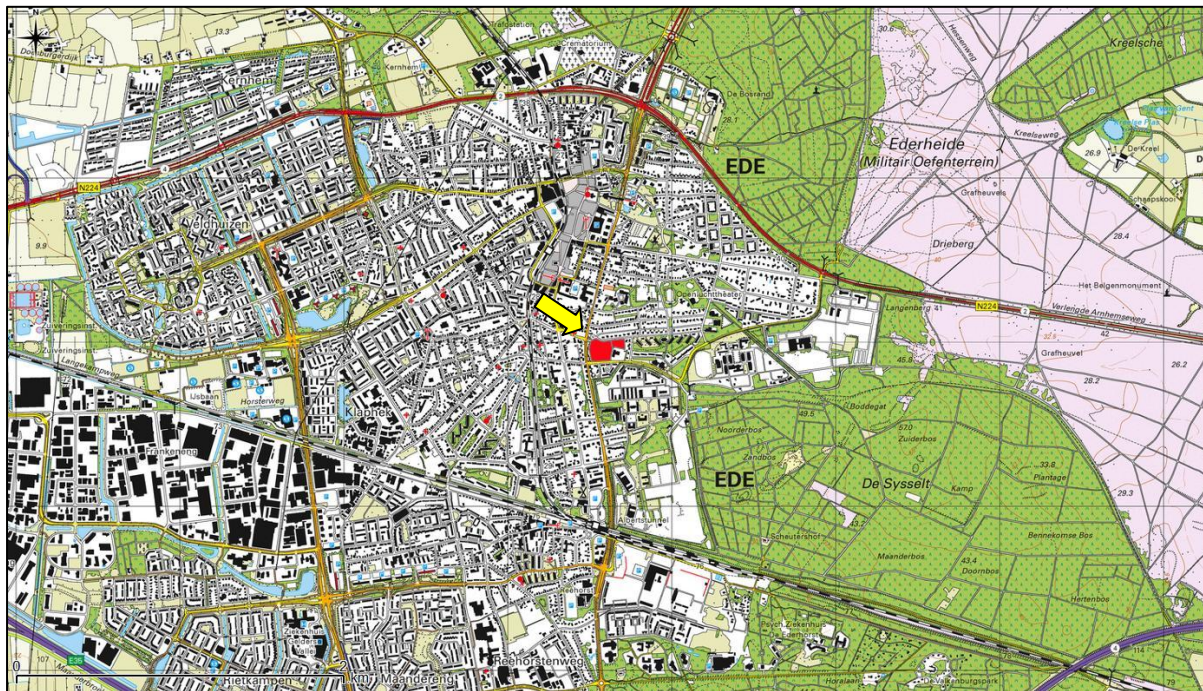
Econsultancy is lid van de branchevereniging "Netwerk Groene Bureaus" en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen.

2 GEBIEDSBESCHRIJVING

2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving

De onderzoekslocatie (± 2 ha) ligt aan de Van Heutzslaan 1000, ten oosten van de kern van Ede. In figuur 1 is de topografische ligging van de onderzoekslocatie weergegeven.

Volgens de topografische kaart van Nederland, kaartblad 39F (schaal 1:25.000), zijn de coördinaten van het midden van de onderzoekslocatie $X= 174.600$, $Y= 449.995$.

Figuur 1. Topografische ligging van de onderzoekslocatie.

De onderzoekslocatie betreft het terrein van het voormalige verzorgingstehuis Klinkenberg en een terreindeel ten oosten hiervan. Het terrein van de Klinkenberg is in eigendom van Woonzorg Nederland (aangeduid als WZN). Het naast gelegen terrein is in eigendom van Ibrox/bouwbedrijf Kreeft (aangeduid als Ibrox).

Het terrein van de Klinkenberg (WZN) is bebouwd met een verzorgingsflat. Het onbebouwde terreindeel is deels in gebruik als parkeerterrein en deels als gazon met enkele bomen, waaronder enkele monumentale beuken.

Het terrein ten oosten van de Klinkenberg (Ibrox) is onbebouwd. Het betreft een voormalige kwekerij van een tuincentrum en is voornamelijk begroeid met spar en andere houtsoorten, waaronder veel opslag van esdoorn. Door de vele bomen en struiken en een weelderige begroeiing in de kruidlaag maakt het terrein een “natuurlijke” indruk.

De onderzoekslocatie bevindt zich in een deel van Ede dat uitermate groen is ingericht. Het vormt vanuit het aangrenzende bosgebied “de Sysseelt” als het ware een groene wig in de bebouwde kom. De hoge bomen langs de Eikenlaan, aan de zuidzijde van de onderzoekslocatie, leveren daar een belangrijke bijdrage aan.

In figuur 2 is een luchtfoto van de onderzoekslocatie en de directe omgeving weergegeven. De figuren 3 t/m 11 geven een impressie van de onderzoekslocatie, middels foto's die zijn genomen tijdens het veldbezoek.

Figuur 2. Luchtfoto onderzoekslocatie en directe omgeving.

Figuur 3. Deel van Klinkenberg.

Figuur 4. Het onbebouwde deel van het terrein van de Klinkenberg.

Figuur 5. Hoogbouw op de onderzoekslocatie (Klinkenberg).

Figuur 6. Terrein Ibrox met spar opstand.

Figuur 7. Door vele bomen, struiken en kruidlaag maakt het terrein een natuurlijke indruk.

Figuur 8. Bomen aan de westzijde van het Ibrox terrein, restanten van een voormalige kwekerij.

2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie en voorgenomen ingrepen

De initiatiefnemer is voornemens de locatie te herontwikkelen en ongeveer 100 gestapelde woningen te realiseren. Hiervan zullen er 40 door Woonzorg Nederland in gebruik worden genomen.

Op het moment van het schrijven van onderhavige rapportage zijn er twee inrichtingsvarianten, waar-tussen een keuze gemaakt zal gaan worden. Deze varianten zijn weergegeven in figuren 9 en 10. Voor beide varianten geldt dat de groene structuur in het plangebied zoveel mogelijk blijft gehand-haafd.

Figuur 9. Ruimtelijke visie variant 1 (bron Woonzorg Nederland, document PN 531.01/ Doc 10734-T, 4 juli 2017).

Figuur 10. Ruimtelijke visie variant 2 (bron Woonzorg Nederland, document PN 531.01/ Doc 10734-T, 4 juli 2017).

3 ONDERZOEKSMETHODIEK

Het onderzoek is uitgevoerd middels het verrichten van een veldbezoek en een bureauonderzoek. Op deze wijze is inzicht verkregen in de aanwezigheid van geschikt habitat en de daarbij te verwachten beschermde soorten, gesitueerd op of nabij de onderzoekslocatie.

Het veldbezoek is afgelegd op 31 mei 2017. Tijdens dit veldbezoek is de gehele onderzoekslocatie, alsmede de directe omgeving beoordeeld. Gedurende het veldbezoek is gelet op de mogelijke aanwezigheid van beschermde en bedreigde soorten op basis van het aanwezige habitat. Tevens is gebruik gemaakt van de waarnemingen die zijn gedaan tijdens een bomeninventarisatie op 1 mei 2017. Hierbij is het terrein onder andere intensief onderzocht op conditie van de bomen en is gelet op nesten en sporen van gebruik door roofvogels.

Voor de functionaliteit voor vleermuizen is in het seizoen 2016 door Econsultancy een inventarisatie uitgevoerd. In de periode half april tot oktober zijn in totaal zes veldbezoeken uitgevoerd. De veldbezoeken zijn in de avonduren en/of ochtenduren uitgevoerd. De inventarisatiemethode is conform het protocol voor vleermuisonderzoek (versie 27 maart 2013), dat is opgesteld door het vleermuisvakbeeraad van het Netwerk Groene Bureau's en de Zoogdiervereniging, in overleg met Dienst Landelijk Gebied en de Gegevensautoriteit Natuur. De onderzoeksinspanning is gebaseerd op de functies zomerverblijfplaats, kraamverblijf en paarverblijf/baltplaats voor de gewone dwergvleermuis. Een aanvullende veldronde ten opzichte van het voorgeschreven aantal van 5 bezoeken is besteed om middels middernachtzwermen een indruk te krijgen van het gebruik als winterobject. Bovendien is de reguliere baltsronde uitgevoerd rond middernacht.

Het totale aantal voorgestelde veldbezoeken is vastgesteld op basis van de grootte van de onderzoekslocatie, uitgaande van twee tot drie waarnemers per veldronde. Verwacht wordt dat met 6 bezoeken omtrent deze soortgroep voldoende zekerheid is verkregen over de functie van de onderzoekslocatie.

Tabel 1. Onderzoeksinspanning per soortgroep

		april	mei	juni	juli	augustus	september
vleermuizen	tijdstip	-	1 x ochtend	2 x avond		-	1 x avond, 2x middernacht
	datum		10 mei 2016	26 mei, 29 juni 2016			24 augustus, 5 september 27 september 2016
	functie		zomerverblijf	kraamverblijf			winter/paar/baltsverblijf

Een ochtendronde is gestart 2 uur voor zonsopkomst. Er is waargenomen tot het moment van zonsopkomst. Het moment waarop vleermuizen in hun verblijfplaatsen vliegen is veelal zo'n 20 minuten voor zonsopkomst. Een avondronde start op het moment van zonsondergang. Het uitvliegen vindt over het algemeen zo'n 20 minuten na zonsondergang plaats. Het tweede deel van een avondronde wordt vooral gebruikt om vlieggedrag en foeragegedrag waar te nemen. In het najaar richt het onderzoek zich niet op het waarnemen van uitvliegende dieren, maar op het waarnemen van baltsende mannetjes of dieren die zwermen bij een verblijfplaats die ze in de winter betrekken.

Soms geven de baltsvluchten een indicatie van de aanwezigheid van een verblijfplaats, meestal kan er daaromtrent geen uitsluitel worden verkregen. Op basis van aanwezigheid van een baltsvlucht wordt onder andere bij de beoordeling van een ontheffingsaanvraag aangenomen dat in hetzelfde gebouw een verblijfplaats aanwezig is.

Tijdens de veldbezoeken waren de weersomstandigheden voor het waarnemen van vleermuizen gunstig. Tijdens geen van de veldbezoeken was de temperatuur lager dan 10 °C. De windsnelheid lag beneden de 5 Bft. en er was geen sprake van neerslag, uitgezonderd lichte regen op de avond van 29 juni 2016. Op het uitvliegmoment was het die avond droog. De lichte regen die vanaf 22.00 uur tot 22.30 uur is gevallen is daarom niet van invloed geweest op de uitkomst van het onderzoek.

Verder is aan de hand van verspreidingsatlassen, andere standaardwerken en op basis van “expert judgement” nagegaan welke bijzondere planten- en diersoorten er voor kunnen komen op de onderzoekslocatie en zijn omtrent gebiedsbescherming gegevens van de provincie Gelderland. Actuele verspreidingsgegevens van flora en fauna zijn uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) opgevraagd.

Op het terrein van IBrox is in 2013 nader onderzoek naar beschermde soorten verricht (Groene Ruimte, rapport 13479B). Van de destijds verzamelde gegevens is gebruik gemaakt bij de huidige toetsing.

4 OVERZICHT VAN DE NATIONALE NATUURWETGEVING

Dit hoofdstuk geeft achtergrondinformatie over de natuurwetgeving waaraan de voorgenomen ingreep op de onderzoekslocatie wordt getoetst. Er wordt een globale toelichting gegeven ten aanzien van potentiële overtredingen van de Wet natuurbescherming bij de meest voorkomende soorten en soortgroepen. Dit hoofdstuk is niet toegespitst op de situatie op de onderzoekslocatie, maar geeft enkel een beschrijving van de vigerende wetgeving. De Wet natuurbescherming is gericht op:

- het beschermen en ontwikkelen van de natuur, mede vanwege de intrinsieke waarde en het behouden en herstellen van de biologische diversiteit;
- het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de natuur ter vervulling van maatschappelijke functies;
- het verzekeren van een samenhangend beleid gericht op het behoud en beheer van waardevolle landschappen, vanwege hun bijdrage aan de biologische diversiteit en hun cultuurhistorische betekenis, mede ter vervulling van maatschappelijke functies.

De bevoegdheid voor het verlenen van ontheffingen en vrijstellingen bij soortenbescherming ligt grotendeels bij de provincies. De provincie is bevoegd gezag voor de toetsing van handelingen met mogelijke gevolgen voor beschermde dier- en plantensoorten (de soortenbeschermingsbepalingen) én voor Natura 2000-gebieden (de gebiedenbeschermingsbepalingen). Alleen bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid, blijft het Rijk bevoegd gezag.

4.1 Zorgplicht

Het eerste artikel in de Wet natuurbescherming heeft betrekking op de zorgplicht en heeft betrekking op het voorkomen of beperken van schade aan soorten en gebieden, voor zover deze niet middels overige verbodsbepalingen zijn gereguleerd. Het gaat daarbij in de praktijk vooral om minder streng beschermde soorten, waarbij het onnodig doden, verwonden of beschadigen dient te worden vermeden.

In bijlage 1 worden dit artikel nader toegelicht.

4.2 Soortenbescherming

Bij een quickscan flora en fauna wordt in beeld gebracht of er (potentiële) vaste rust- of verblijfplaatsen aanwezig zijn van de soorten uit de verschillende beschermingsregimes. Vervolgens wordt beoordeeld of de voorgenomen ingreep verstorend kan zijn en of nader onderzoek noodzakelijk wordt geacht.

De Wet natuurbescherming onderscheidt beschermingsregimes voor soorten op grond van internationale verdragen, aangevuld met soorten die vanuit een nationaal oogpunt beschermd worden. Hierdoor zijn er in de Wet natuurbescherming drie verschillende verbodsartikelen per categorie soorten;

- soorten van de Vogelrichtlijn (*artikel 3.1*);
- soorten van de Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern en Bonn (*artikel 3.5*);
- andere soorten (*artikel 3.10*).

In bijlage 1 worden deze artikelen nader toegelicht.

4.3 Gebiedenbescherming

Indien een plangebied in of nabij een beschermd gebied is gelegen, dan dient te worden bepaald of er een (extern) effect valt te verwachten. Het gaat daarbij om Natura 2000-gebieden en gebieden behorend tot het Natuurnetwerk Nederland.

4.3.1 Natura 2000

Natura 2000 is de benaming voor een Europees netwerk van natuurgebieden waarin belangrijke flora en fauna voorkomen, gezien vanuit een Europees perspectief. Met Natura 2000 wil men deze flora en fauna duurzaam beschermen. De staatssecretaris van Economische Zaken heeft voor Nederland ruim 160 Natura 2000-gebieden aangewezen. Gezamenlijk hebben ze een oppervlak van ruim 1,1 miljoen hectare. Ze maken deel uit van een samenhangend netwerk van natuurgebieden in de Europese Unie die zijn aangewezen op grond van de vogelrichtlijn en habitatrichtlijn. Het doel van Natura 2000 is het keren van de achteruitgang van de biodiversiteit.

Binnen een gebied kan spanning optreden tussen economie en ecologie. In een zogenaamd beheerplan leggen Rijk en provincies vast welke activiteiten, op welke wijze mogelijk zijn. Uitgangspunt is steeds het realiseren van ecologische doelen met respect voor en in een zorgvuldige balans met wat particulieren en ondernemers willen. Het opstellen gebeurt daarom in overleg met alle direct betrokkenen, zoals beheerders, gebruikers, omwonenden, gemeenten, natuurorganisaties en waterschappen. Samen geven ze invulling aan beleven, gebruiken en beschermen. Daar draait het om in de Nederlandse Natura 2000-gebieden (bron: Regiegroep Natura 2000).

Het is krachtens de Wet natuurbescherming verboden zonder vergunning van gedeputeerde staten projecten te realiseren of andere handelingen te verrichten die gelet op de instandhoudingsdoelstellingen voor een Natura 2000-gebied de kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in dat gebied kunnen verslechteren of een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen (artikel 2.7, lid 2).

Handelingen die een negatieve invloed hebben op Natura 2000-gebieden, worden slechts onder strikte voorwaarden toegestaan. Een vergunning is vereist. Door middel van het Nederlandse vergunningstelsel wordt een zorgvuldige afweging gewaarborgd. De vergunningen zullen beoordeeld en afgegeven worden door de desbetreffende provincie.

4.3.2 Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Het netwerk moet natuurgebieden beter verbinden met elkaar en met het omringende agrarisch gebied.

Het Natuurnetwerk Nederland bestaat uit:

- bestaande natuurgebieden, waaronder de 20 Nationale Parken;
- gebieden waar nieuwe natuur aangelegd wordt;
- landbouwgebieden, beheerd volgens agrarisch natuurbeheer;
- ruim 6 miljoen hectare grote wateren: meren, rivieren, de Noordzee en de Waddenzee;
- alle Natura 2000-gebieden.

Conform artikel 1.12 van de Wet natuurbescherming dragen gedeputeerde staten in hun provincie zorg voor de totstandkoming en instandhouding van een samenhangend landelijk ecologisch netwerk, genaamd 'Natuurnetwerk Nederland'. Zij wijzen daartoe in hun provincie gebieden aan die tot dit netwerk behoren.

De planologische begrenzing en beschermingsregimes van het Natuurnetwerk Nederland loopt via het traject van de provinciale ruimtelijke structuurvisies en verordeningen.

4.4 Houtopstanden

De bescherming van houtopstanden onder conform hoofdstuk 4 van de Wet natuurbescherming heeft als doel om het aanwezige areaal bos in Nederland te behouden. Onder houtopstanden vallen alle zelfstandige eenheden van bomen, boomvormers of struiken van een oppervlakte van tien are of meer of rijbeplanting die meer dan twintig bomen omvat. In bijlage 1 (tabel V) word de regels nader toegelicht.

Wanneer houtopstanden geveld worden, niet vallende onder artikel 4.1 van de Wet natuurbescherming, geldt een meldingsplicht bij Gedeputeerde Staten van desbetreffende provincie (artikel 4.2 Wnb). Op basis van deze melding wordt door de provincie beoordeeld of de voorgenomen velling aanvaardbaar is in het kader van natuur- en landschapswaarden. Indien er geen bezwaar is om de houtopstanden te kappen, verplicht artikel 4.2 van de Wet natuurbescherming om binnen 3 jaar na het vellen of tenietgaan van de houtopstand op dezelfde grond houtopstanden opnieuw aan te planten. Er geldt een algehele vrijstelling van de herplantplicht voor houtopstanden die gekapt worden in het kader van natuurbeheer en natuurbehoud.

Indien bij de voorgenomen ontwikkeling herplantplicht geldt, maar niet voldaan kan worden aan de herplantplicht op de projectlocatie zelf, dan dient een ontheffing aangevraagd te worden met betrekking tot de herplantplicht bij de desbetreffende provincie. De provincie toetst vervolgens of voldaan wordt aan de bij de provinciale verordening gestelde regels voor herbeplanting op andere perceelsgronden. Deze regels hebben onder andere betrekking op de kwaliteit, oppervlakte en locatie van de andere grond en de natuurwaarde van de te vellen houtopstand. Tevens kan ontheffing verleend worden van herplantplicht ter plaatse, indien gewerkt wordt via een door het ministerie goedgekeurde gedragscode die gebruikt mag worden door een van de betrokken partijen voor een wijze van vellen en een wijze van herplanten.

5 AANGETROFFEN EN TE VERWACHTEN BESCHERMDE SOORTEN

Het voorkomen van planten- en diersoorten in een gebied wordt mede bepaald door de aanwezigheid van geschikt leefgebied. Een soort kan in zijn leefgebied gebruik maken van verschillende plekken om te verblijven. Al deze plekken (biotopen) kunnen een bepaalde functie voor de soort vervullen. In dit hoofdstuk wordt op basis van het aanwezige habitat / verblijfsmogelijkheden samen met verspreidingsgegevens beschreven welke beschermde soorten binnen de onderzoekslocatie kunnen voorkomen. Afhankelijk van de soort wordt ingegaan op de potentiële aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen, foerageergebied en verbindingroutes. Tevens wordt beoordeeld of de voorgenomen plannen een negatief effect kunnen hebben op de mogelijk aanwezige beschermde soorten. In hoofdstuk 6 wordt beschreven welke juridische implicaties dit voor het project heeft.

5.1 Vogels

5.1.1 Broedvogels (nesten jaarrond beschermd)

Er zijn broedvogels waarvan de nesten ook beschermd zijn op het moment dat ze niet voor de voortplanting in gebruik zijn. Binnen de bebouwde kom kunnen dit in de bebouwing zijn: huismus, gierzwaluw en slechtvalk. Verder kunnen in de dichtbegroeide terreindelen soorten als sperwer en ransuil voorkomen en komt de roek als broedvogel in de bebouwde kom voor.

De bebouwing op de onderzoekslocatie is niet geschikt als broedlocatie voor huismussen of gierzwaluwen. Er zijn geen geschikte ruimtes, zoals plekken onder dakpannen of langs dakgoten, waar deze soorten normaal gesproken gebruik van maken. Op de onderzoekslocatie zijn dan ook geen waarnemingen gedaan van huismussen of gierzwaluwen. Ook van de slechtvalk is vastgesteld dat deze niet op de onderzoekslocatie broedt. Tijdens onderzoek op 31 mei 2016, dus gedurende het broedseizoen van de soort, is het dak van de flat betreden. Vastgesteld is dat er geen broedgelegenheid voor de slechtvalk aanwezig is.

Ransuilen en sperwers kunnen in de bebouwde kom broeden in grote tuinen of rustige delen van (sport)parken. Meestal kiezen zowel de sperwer als de ransuil vrij dichte vegetatie om te nestelen. Dergelijke broedgelegenheid is aanwezig op het terrein van IBrox. De dichte sparrenopstand kan door deze soorten gebruikt worden. Uit gegevens van De Groene Ruimte (2013) blijkt dat er vóór 2013 een sperwernest aanwezig was, die tijdens het aanvullende veldonderzoek niet in gebruik bleek te zijn. Tijdens de terreinbezoeken van 1 mei en 31 mei 2017 is intensief gezocht naar nesten en sporen van gebruik door sperwer of ransuil. Er zijn daarbij in de sparren twee nesten aangetroffen die op grond van formaat door één van beide soorten gebruikt kunnen worden (figuur 9). Tijdens geen van de bezoeken zijn indicaties aangetroffen dat er daadwerkelijk een sperwer of ransuil van de nesten gebruik maakt. Er zijn geen alarmerende oudervogels, braakballen, plukplaatsen, donsveren of kalkstroken bij de nesten, of elders op het terrein aangetroffen.

Figuur 11. Eén van de twee nesten die op grond van formaat door sperwer of ransuil in gebruik kunnen zijn.

Op 31 mei 2017 is bij de betreffende bomen door middel van het kloppen op de stam getracht om een eventueel aanwezige broedende vogel van het nest te jagen om het actuele gebruik te achterhalen. Er zijn geen vogels van de nesten afgevlagen. Met behulp van een verrekijker zijn de nesten enige tijd gadegeslagen, waarbij er geen activiteit van jongen is waargenomen. Het actuele gebruik van de nesten door ransuil of sperwer is met de geleverde onderzoeksinspanning met voldoende zekerheid uit te sluiten.

Op de onderzoekslocatie is geen broedkolonie van roeken aangetroffen.

Overtredingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van jaarrond beschermde broedvogelsoorten zijn niet aan de orde.

5.1.2 Overige broedvogels

De beplanting op de onderzoekslocatie kan onderdak bieden aan broedvogelsoorten zoals merel, heggemus, winterkoning, roodborst en houtduif. Specifiek in het terreindeel met veel naalddhout zijn goudhaan en staartmees te verwachten. De nesten van deze soorten zijn alleen beschermd op het moment dat ze als zodanig in gebruik zijn. Overtreding van verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming zijn te voorkomen (zie hoofdstuk 6).

De broedvogels waarvan het nest in uitzonderlijke gevallen eveneens jaarrond is beschermd, zijn voornamelijk holenbroeders, zoals spechten en mezen, of makers van grote nesten, zoals ekster en zwarte kraai. Dergelijke nesten en holtes zijn niet aangetroffen, zodat er noodzaak is om aanvullende maatregelen voor overige broedvogelsoorten te treffen.

5.2 Vleermuizen

Verblijfplaatsen terrein Klinkenberg

Door Econsultancy is in het seizoen 2016 een veldonderzoek uitgevoerd naar het gebruik van de onderzoekslocatie door vleermuizen op het terrein van de Klinkenberg.

De bebouwing op de onderzoekslocatie op de Klinkenberg is deels geschikt en in gebruik als verblijfplaats voor vleermuizen. De zijgevels zijn afgewerkt met metalen damwandprofielen. Hierin zijn geen openingen aanwezig die vleermuizen kunnen gebruiken om achter de platen te kruipen. Bij de aansluitpunten van de balkons zijn openingen aanwezig die gebruikt worden door gewone dwergvleermuizen. Uit het veldonderzoek blijkt dat tenminste één van deze ruimtes in gebruik is door een gewone dwergvleermuis (figuur 14 en 15). Tijdens het eerste veldbezoek in de ochtend van 10 mei 2016 is aan de westvleugel van het gebouw een invliegende gewone dwergvleermuis waargenomen. Het gebouw is niet geschikt als kraamverblijfplaats voor de soort omdat de ruimtes tussen de balkons weinig ruimte biedt voor groepen vleermuizen. Tijdens de veldrondes die in de kraamperiode zijn uitgevoerd (26 mei, 29 juni 2016) blijkt ook dat er geen kraamverblijfplaats aanwezig is in het gebouw. Alleen ter plaatse van de zomerverblijfplaats die op 10 mei 2016 werd ontdekt is één uitvliegende gewone dwergvleermuis en mogelijk een tweede uitvliegend exemplaar waargenomen.

Figuur 14. Opening bij ieder balkon (overzicht). In één van deze plekken is een verblijfplaats van een gewone dwergvleermuis aanwezig.

Figuur 15. Opening bij ieder balkon (detail).

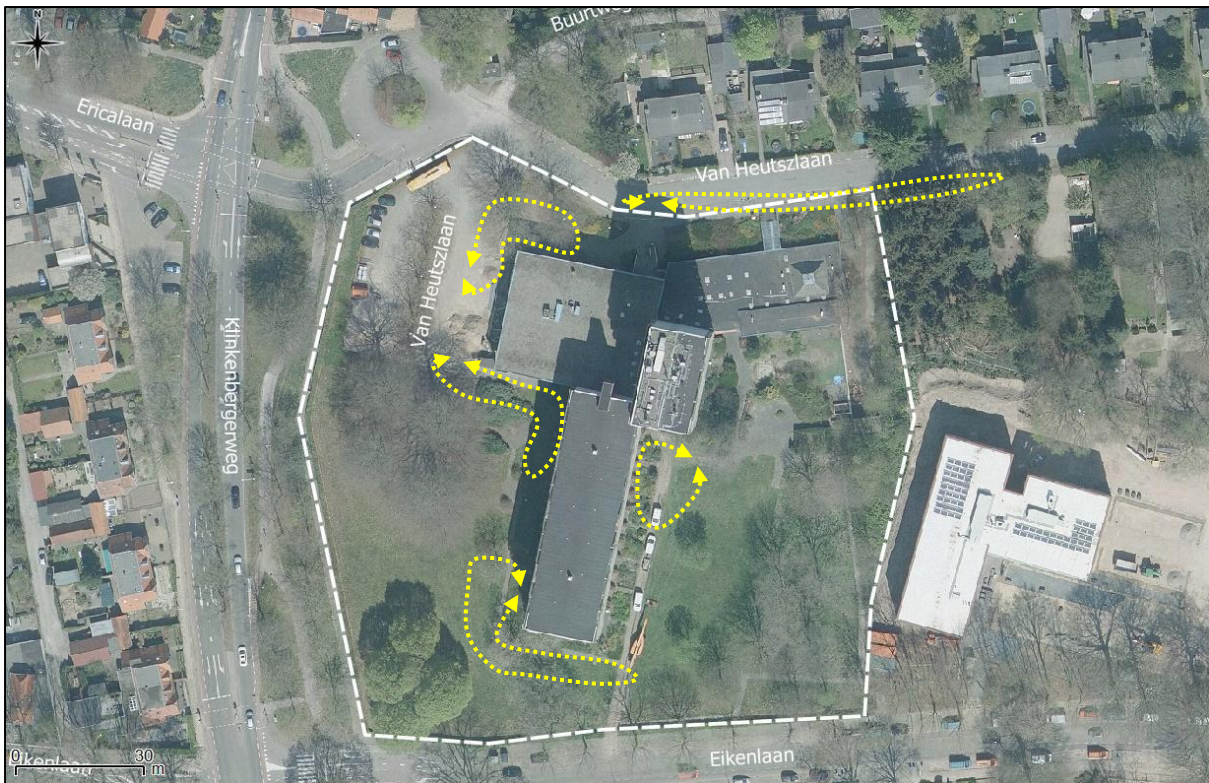

Figuur 16. Gaten die toegang geven tot de technische ruimte boven op het gebouw.

De functie als winterverblijfplaats is onderzocht in combinatie met het onderzoek naar balts/paarverblijfplaatsen. De veldrondes (uitgevoerd op 24 augustus, 27 september 2016) zijn hier toe rond middernacht uitgevoerd (tussen 23.00 en 01.00 uur). Op 5 september 2016 is de onderzoekslocatie rond 1.00 uur eenmalig bezocht. Deze ronde is in combinatie met een vlakdekkend onderzoek naar zwermgedrag in Ede uitgevoerd. Verder heeft er een inspectie van het gebouw plaatsgevonden op 31 mei 2016. Hierbij is gebleken dat de technische installaties, die zich in een ruimte boven op het hoogste deel van het gebouw bevinden, toegankelijk zijn voor vleermuizen. De ruimte zal in de winter vanwege de aanwezigheid van verwarmingsketels vorstvrij zijn. Er zijn echter weinig wegkruipmogelijkheden aanwezig. Op plekken waar gewone dwergvleermuizen zich zouden kunnen ophouden zijn geen sporen van gebruik, zoals keutels, aangetroffen. Keutels blijven in pandig lange tijd intact. Vanwege het ontbreken van sporen is het reeds redelijkerwijs uit te sluiten dat de ruimte een functie als winterverblijfplaats vormt. De kruipruimte onder het gebouw is niet geheel geïnspecteerd. Voor zover kon worden nagegaan is deze ruimte vanuit de buitenkant niet toegankelijk voor vleermuizen.

Uit de veldrondes, uitgevoerd in augustus en september 2016, is eveneens niet gebleken dat er mogelijk een functie als (massa)winterverblijf in het gebouw aanwezig is. Er is geen zwermgedrag waargenomen. De waarnemingen bleven beperkt tot baltsende gewone dwergvleermuizen. Er zijn maximaal 5 baltsvluchten rond de bebouwing waargenomen. Of deze vleermuizen ook alle een verblijfplaats in het gebouw hebben, is niet vastgesteld. In de soortenstandaard van de gewone dwergvleermuis wordt aangenomen dat dit het geval is.

Voor de laatvlieger is het gebouw niet geschikt. Deze soort verblijft vooral in spouwmuren en onder dakpannen.

Figuur 12. Waarnemingen baltsvluchten (24 augustus, 27 september 2016).

Verblijfplaatsen terrein Ibrox

Op het terrein van Ibrox heeft geen veldonderzoek plaatsgevonden en tijdens het onderzoek van 2016 is de geschiktheid niet beoordeeld. Tijdens het veldbezoek van 31 mei 2016 is dit deel van de onderzoekslocatie beoordeeld op geschiktheid voor vleermuizen.

In de te kappen bomen op het terrein zijn geen holtes aangetroffen. Aangezien het merendeel van de houtopstand bestaat uit sparren en jonge opslag zijn verblijfsmogelijkheden voor boombewonende vleermuizen ook niet te verwachten. In de beuken aan de oostzijde van het terrein is in 2013 een mogelijke verblijfplaats van rosse vleermuizen aangetroffen. Destijds is er geen nader onderzoek naar verricht aangezien de bomen behouden bleven. Ook met de huidige planvorming blijven deze bomen behouden, zodat er geen noodzaak is tot nader onderzoek naar de functionaliteit voor rosse vleermuizen.

Op het terreindeel bevinden zich twee blokhutten. Deze blokhutten bieden voor vleermuizen weinig verblijfsmogelijkheden. Wel zijn er op de blokhutten enkele vleermuiskasten aangebracht, waarschijnlijk in verband met de mitigatie voor de sloop van de destijds aanwezige bebouwing op het aangrenzende terrein. De kasten hangen relatief laag en konden tijdens het veldbezoek worden geïnspecteerd op aanwezigheid van vleermuizen. Er zijn geen vleermuizen of sporen van gebruik aangetroffen. In één van de kasten broedde een winterkoning. De blokhutten en de vleermuiskasten worden door de voorgenomen herinrichting verwijderd. Nader onderzoek naar de functionaliteit van de bebouwing voor vleermuizen is niet noodzakelijk, echter de vleermuiskasten dienen te worden verplaatst naar geschikte locaties in de omgeving.

Op het westelijk deel van het Ibrox-terrein bevindt zich een ondergronds bouwwerk. Deze is aan de bovenzijde met een metalen deksel afgesloten en voorzien van een hangslot. Via de randen kon worden waargenomen dat het een gemetselde rechthoekige kelder betreft met gemetselde muren. De (voormalige) functie is bij Econsultancy niet bekend. Vleermuizen maken van ondergrondse bouwwerken gebruik als overwinteringsplek vanwege de constante temperatuur. Daarnaast dient er in een winterverblijfplaats een hoge luchtvochtigheid te heersen. De kelder kon tijdens het veldbezoek niet worden beoordeeld op geschiktheid als winterverblijfplaats voor vleermuizen (zie hoofdstuk 6).

Figuur 13. Ondergronds bouwwerk op Ibrox-terrein.

Verblijfplaatsen buiten de onderzoekslocatie

Op het aangrenzende perceel bevindt zich nieuwbouw (Edesche Apotheek). Hierin bevindt zich een verblijfplaats van enkele gewone dwergvleermuizen. Tijdens de ochtendronde van 10 mei 2016 is hier zwermgedrag van 3 gewone dwergvleermuizen waargenomen en vloog één dier naar binnen. Het gebouw bevindt op ruime afstand van de grens met de onderzoekslocatie. De planvorming op de onderzoekslocatie zal geen negatieve invloed hebben op de verblijfplaats in het gebouw van de Edesche Apotheek.

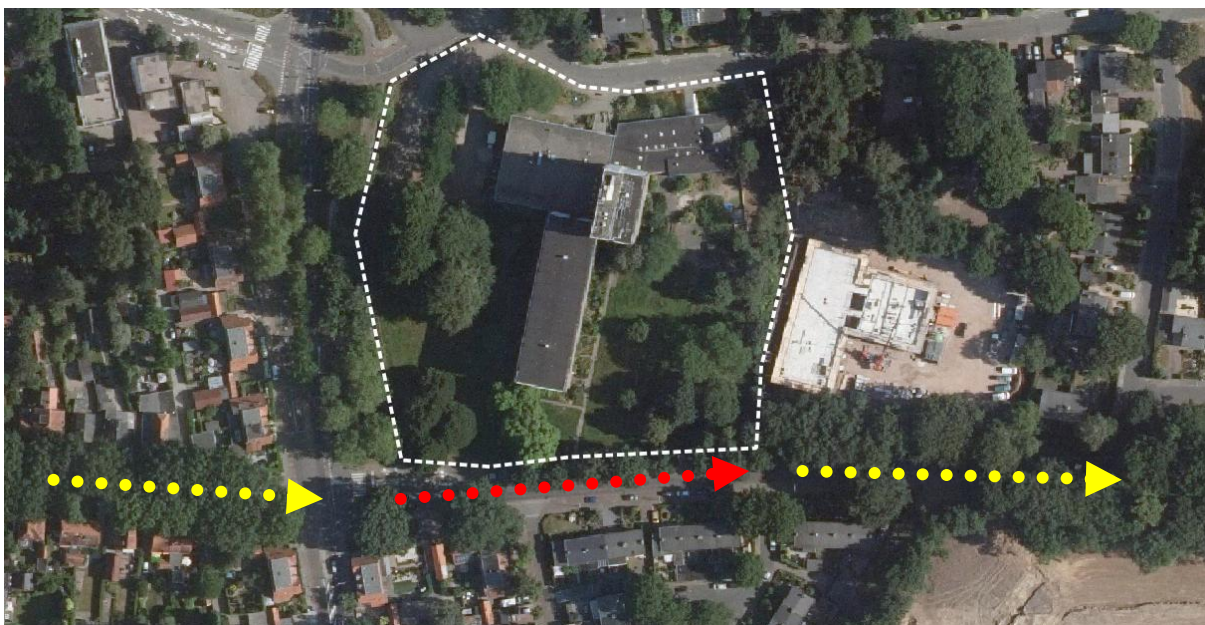
Foeragerende vleermuizen

De onderzoekslocatie wordt gebruikt door in de omgeving verblijvende vleermuizen, zoals gewone dwergvleermuis en laatvlieger, om te foerageren. Tijdens de veldronde in de kraamperiode van 2016 is uitgevoerd, is gebleken dat tenminste 2 laatvliegers en tot 5 gewone dwergvleermuizen aan het begin van de avond op de onderzoekslocatie foerageren. Naar verwachting vliegen deze dieren na verloop van tijd verder in oostelijke richting naar de nabij gelegen bosgebieden. Met name voor laatvliegers vormt de onderzoekslocatie, door het parkachtige karakter, een geschikt foerageergebied. De waargenomen aantallen zijn echter beperkt, zodat niet gesproken kan worden van een essentieel foerageergebied. De op de onderzoekslocatie waargenomen aantallen gewone dwergvleermuizen zijn hoger, maar de soort is in Ede veel algemener voorkomend dan de laatvlieger. Er is sprake van belangrijk foerageergebied. In de omgeving is echter ook veel alternatief aanwezig, zodat niet kan worden gesproken van essentieel foerageergebied.

Vliegroutes

Vleermuizen maken veelal gebruik van lijnvormige (donkere) landschapselementen als houtsingels en lanen om zich te verplaatsen tussen verblijfplaatsen en foerageergebieden. De onderzoekslocatie maakt naar verwachting deel uit van een vliegroute van laatvliegers en gewone dwergvleermuizen. Er is geen sprake van een vliegroute waar een uitvliegende groep vleermuizen gebruik van maakt om foerageergebieden te bereiken. De waarnemingen tijdens de avondrondes geven aanleiding om te verwachten dat dieren al foeragerend naar het buitengebied trekken. De hoge bomen langs de Eikenlaan vormen een goede geleiding vanuit de binnenstad van Ede naar het buitengebied toe. Ook wordt langs deze groene elementen gefoerageerd. Ter hoogte van de onderzoekslocatie is de laanstructuur langs de Eikenlaan onderbroken, maar wordt deze aangevuld door de bomen op de grens van de onderzoekslocatie (figuur 14). Hierdoor mag worden verwacht dat de groenstructuur op de onderzoekslocatie voor een deel een vliegroute van vleermuizen in stand houdt.

In beide varianten van de herinrichtingsplannen is specifiek rekening gehouden met deze functionaliteit. De groenstructuur aan de zuidzijde van de locatie blijft behouden.

Figuur 14. Potentiële vliegverbinding waar vleermuizen al foeragerend passeren langs onderzoekslocatie. Ter hoogte van de onderzoekslocatie (rode pijl) is de laanstructuur van de Eikenlaan afwezig. Ten oosten en ten westen (gele pijlen) zijn aan beide zijden van de weg bomen aanwezig. De bomen op de onderzoekslocatie vormen zodoende onderdeel van een potentiële vliegroute.

5.3 Overige zoogdieren

De meeste zoogdieren in Nederland zijn beschermd. Voor sommige algemeen voorkomende soorten geldt een provinciale vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkeling. Op deze wijze is er onderscheid te maken in streng beschermde en minder streng beschermde soorten.

Licht beschermde soorten

De onderzoekslocatie vormt geschikt habitat voor een aantal soorten grondgebonden zoogdieren. Het gaat daarbij om algemene soorten als egel, mol en rosse woelmuis. Er zijn tijdens het veldbezoek geen holen van konijnen aangetroffen. Tijdens het vleermuisonderzoek is een egel waargenomen in de sierstruiken langs de gevel van het gebouw. Voor de genoemde soorten geldt dat voor het verstoren van verblijfplaatsen geen ontheffing benodigd is, maar dat alles wat redelijkerwijs mogelijk is, gedaan moet worden om het doden of verwonden van dieren te voorkomen (zie hoofdstuk 6).

Streng beschermde soorten

Volgens verspreidingsgegevens uit de NDFF is binnen een kilometer afstand van de onderzoekslocatie de streng beschermde boommarter waargenomen. In 2013 is de soort op het Ibrox-terrein middels cameravallen aangetoond. Boommarters kunnen vanuit de bossen van Veluwe tot ver in Ede voorkomen. Het gaat vooral om foeragerende dieren, die in de stad mogelijk her en der dagrustplaatsen hebben. Op de onderzoekslocatie is voor de soort schuilgelegenheid op het Ibrox-terrein. In de vegetatie zijn enkele plekken waar een dier zich kan schuilhouden.

In het gebouw van de Klinkenberg zijn geen sporen van gebruik door een boommarter (of steenmarter) aangetroffen. Het is redelijkerwijs uit te sluiten dat er een vaste rust- of verblijfplaats op de onderzoekslocatie aanwezig is. Wel kan de onderzoekslocatie deel uitmaken van het leefgebied van de soort, met name als doorgang in westelijke richting (zie hoofdstuk 6).

De eekhoorn wordt regelmatig waargenomen in dit deel van Ede. Het Ibrox-terrein vormt geschikt leefgebied voor de soort. Eekhoorns maken graag gebruik van naaldbomen om nesten in te bouwen. De onderzoekslocatie zal door eekhoorns gebruikt worden om te foerageren, onder andere op beukenootjes. Ook zal de onderzoekslocatie net als voor de boommarter deel uitmaken van een groene verbinding vanuit de bossen in het oosten naar de woonwijken verderop in Ede (zie figuur 15).

Figuur 15. “Groene wig” vanuit de bosgebieden in het oosten naar de woonwijken in het westen van Ede. Deze is van belang voor vleermuizen, eekhoorns en boommarters. De onderzoekslocatie maakt onderdeel uit van deze groene verbinding.

Tijdens het veldbezoek is de eekhoorn op de onderzoekslocatie niet waargenomen, maar het is zeer waarschijnlijk dat de soort op het Ibrox-terrein aanwezig is. Nestlocaties zijn vrijwel onmogelijk om vast stellen in dicht naalddhout. Met de kap van de naaldbomen zal aan de hand van een gedragscode gehandeld moeten worden om overtreding van de Wet natuurbescherming te voorkomen (zie hoofdstuk 6).

5.4 Reptielen, amfibieën en vissen

Reptielen

Volgens verspreidingsgegevens van RAVON (van Delft *et al.* 2015) zijn binnen enkele kilometers van de onderzoekslocatie de volgende reptielensoorten waargenomen: adder, gladde slang, hazelworm, zandhagedis en levendbarende hagedis. Deze waarnemingen hebben betrekking op de geschikte habitats aan de oostzijde van Ede. Op de onderzoekslocatie is voor reptielen geen geschikt habitat aanwezig. Incidenteel kan een hazelworm van de onderzoekslocatie gebruik maken. Er zijn echter geen waarnemingen van de soort in de directe omgeving aanwezig. Van overtreding van de Wet natuurbescherming door de planvorming ten aanzien van reptielen is geen sprake.

Amfibieën

Volgens gegevens van RAVON (van Delft *et al.* 2015) zijn binnen enkele kilometers rondom de onderzoekslocatie de volgende soorten waargenomen: gewone pad en bruine kikker.

Op de onderzoekslocatie is geen voortplantingshabitat voor amfibieën aanwezig, afgezien van een kleine vijver op het Ibrox-terrein. Ondanks de geringe afmetingen en het vele kroos in de vijver is het mogelijk dat het voortplantingswater voor kleine watersalamanders vormt. Het omliggende terrein vormt geschikt landhabitat voor amfibieën. Incidenteel kunnen algemene soorten als bruine kikker, kleine watersalamander en gewone pad beschutting vinden tussen de beplanting. Voor de mogelijk incidenteel te verwachten soorten geldt een algehele vrijstelling van de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ontwikkelingen (zie hoofdstuk 6).

Figuur 16. Vijver op Ibrox-terrein.

Vissen

Vanwege het ontbreken van oppervlaktewater op de onderzoekslocatie kan deze soortgroep buiten beschouwing worden gelaten.

5.5 Ongewervelden

Libellen

Er zijn slechts enkele libellensoorten die binnen de Wet natuurbescherming een strenge bescherming genieten. Deze zijn voor wat betreft hun verspreiding gebonden aan specifieke habitateisen, die veelal alleen in natuurgebied zijn te vinden. Beschermde soorten zijn op de onderzoekslocatie niet te verwachten.

Dagvlinders

Beschermde dagvlinders stellen specifieke eisen aan het voortplantingshabitat. Bij het habitat is het belangrijk dat aan de eisen van alle stadia van de vlindersoort wordt voldaan. Voor de beschermde soorten in Nederland geldt dat deze veelal gebonden zijn aan zeldzame waardplanten, die vaak alleen in natuurterreinen zijn te vinden. Geschikte waardplanten voor beschermde vlindersoorten als sleedoornpage (sleedoorn), iepenpage (iep) en kleine ijsvogelvlinder (kamperfoelie) zijn op de onderzoekslocatie niet aanwezig. Het is uitgesloten dat er binnen de onderzoekslocatie geschikt habitat aanwezig is voor een (deel)populatie van een beschermde vlindersoort.

Overige soorten

Overige beschermde soorten, zoals vliegend hert, Europese rivierkreeft en platte schijfhoorn, zijn op de onderzoekslocatie uit te sluiten. Er is geen geschikt habitat voor dergelijke beschermde soorten aanwezig en er zijn geen waarnemingen bekend in de directe omgeving van de onderzoekslocatie.

5.6 Vaatplanten

De vaatplanten die binnen de Wet natuurbescherming een strenge bescherming genieten zijn zeldzaam tot zeer zeldzaam. Aangezien de onderzoekslocatie bestaat uit aangelegde en onderhouden groenstroken en verruigde terreindelen zijn beschermde soorten niet te verwachten. De habitatkenmerken van de naalldhoutopstand op de onderzoekslocatie voldoet niet aan die van de dennenorchis die in mosrijke dennenbossen voorkomt.

6 TOETSING AAN SOORTENBESCHERMING

Als gevolg van de voorgenomen ingreep op de onderzoekslocatie kunnen er overtredingen van verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming optreden of kan er sprake zijn van negatieve gevolgen voor door de wetgever vanuit natuurwetgeving beschermde gebieden. In dit hoofdstuk wordt beschreven voor welke soorten er sprake is van dreigende overtreding van de Wet natuurbescherming en overige natuurwetgeving en of met eenvoudige maatregelen overtreding is te voorkomen. Verder wordt beschreven voor welke soorten een vervolgtraject noodzakelijk is, bijvoorbeeld omdat toetsing van de ingreep aan de Wet natuurbescherming op basis van de huidige onderzoeksinspanning niet mogelijk is, en wat de eventuele consequenties zijn ten aanzien van vergunningen en ontheffingen.

6.1 Broedvogels

Voor de algemene broedvogelsoorten die op de onderzoekslocatie zijn te verwachten geldt dat, indien het groen buiten het broedseizoen wordt verwijderd, er geen overtredingen plaats zullen vinden met betrekking tot deze soorten. Artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming (Het is verboden nesten te beschadigen, te vernielen of weg te nemen) is van toepassing. De nesten mogen echter wel worden weggenomen wanneer deze op dat moment niet in gebruik zijn. In de Wet natuurbescherming wordt geen vaste periode gehanteerd voor het broedseizoen. Globaal kan voor het broedseizoen de periode maart tot half augustus worden aangehouden. Geldend is echter de aanwezigheid van een broedgeval op het moment van ingrijpen.

6.2 Vleermuizen

Alle vleermuissoorten zijn opgenomen in bijlage IV van de EU-Habitatrichtlijn, dier- en plantensoorten van communautair belang die strikt moeten worden beschermd. Vleermuizen worden ook benoemd in Bijlage II van de conventie van Bonn.

In de te slopen bebouwing op de onderzoekslocatie is een zomerverblijfplaats van een gewone dwergvleermuis aangetoond. Daarnaast vormt het gebouw een baltslocatie voor vijf gewone dwergvleermuizen.

De sloop van de bebouwing leidt tot overtreding van de Wet natuurbescherming. In onderhavig geval vindt er mogelijk verstoring plaats. Beschadigen, vernielen of wegnemen, zoals bedoeld in artikel 3.5 lid 4 is te voorkomen door te allen tijde de functionaliteit te behouden. Dit kan bijvoorbeeld door het aanbieden van voldoende alternatieve verblijfplaatsen. Overtreding van artikel 3.5 lid 2 voor zover het verstoren van een vleermuis betreft is mogelijk niet te voorkomen. Door het treffen van maatregelen zal de functionaliteit van een rust- of verblijfplaats behouden moeten worden en zal schade aan individuen moeten worden voorkomen. Deze maatregelen, omschreven in een projectplan, dienen vervolgens ter goedkeuring worden voorgelegd aan de provincie Gelderland, middels een ontheffingsaanvraag.

Op het terrein van IBrox is een ondergronds bouwwerk aanwezig, waarvan de geschiktheid als winterverblijfplaats voor vleermuizen vastgesteld dient te worden. Dit kan door een inspectie aan de binnenzijde. Hierbij zal vastgesteld moeten worden of er sprake is van een geschikt en stabiel microklimaat. Een inspectie gedurende een periode van vorst kan uitsluitend geven over het actuele gebruik door vleermuizen. De vleermuiskasten op de blokhutten dienen te worden verplaatst naar geschikte locaties in de omgeving.

Het behoud van de groenstructuur, die in beide inrichtingsvarianten naar voren komt, voorkomt overtredingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van de functies vliegroute en foerageergebied voor vleermuizen.

6.3 Overige zoogdieren

6.3.1 Eekhoorn

In de bomen op de onderzoekslocatie is zeer waarschijnlijk een voortplantings- en winternest van de eekhoorn aanwezig. Middels onderzoek is dit moeilijk aan te tonen of uit te sluiten. De eekhoorn is beschermd volgens artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming en valt niet onder de vrijstellingsregeling van de provincie Gelderland.

Volgens artikel 3.10 lid 1b is het verboden vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van eekhoorns opzettelijk te beschadigen of te vernielen. Het aanvragen van een ontheffing voor de kap van bomen met eekhoornnesten kan worden voorkomen door te werken conform een goedgekeurde gedragscode. Eenieder die aantoonbaar in overeenstemming met de betreffende gedragscode handelt, kan zonder ontheffing de handelingen verrichten. Er kan gecontroleerd worden of wordt gehandeld volgens de gedragscode. De initiatiefnemer dient dat aan te kunnen tonen, bijvoorbeeld door de werkwijze vast te leggen in een ecologisch werkprotocol.

6.4 Algemene grondgebonden zoogdieren

Voor de te verwachten soorten geldt dat de werkzaamheden mogelijk verstorend kunnen werken. Als gevolg van graafwerkzaamheden kunnen dieren verwond of gedood worden en holen kunnen worden verwijderd. Dit houdt een overtreding van artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming in. Voor de te verwachten soorten geldt, op grond van het provinciale soortenbeleid, bij ruimtelijke ontwikkelingen echter een vrijstelling, waardoor geen ontheffing hoeft te worden aangevraagd. Het is echter in het kader van de zorgplicht wel noodzakelijk om voldoende zorg te dragen voor de aanwezige individuen en al het redelijkerwijs mogelijke dient gedaan te worden om het doden van individuen te voorkomen.

Het doden of verwonden kan plaatsvinden indien schuil- of voortplantingslocaties worden beschadigd. Dit kan door het verwijderen van stenenstapels, takkenhopen, bladeren en andere materialen die door langdurige opslag of aanwezigheid schuilplaatsen bieden. Het verwijderen van de materialen dient daarom buiten de gevoelige periode van voortplanting of winterrust plaats te vinden. Aanwezige dieren moeten de gelegenheid krijgen om veilig weg te komen. Econsultancy adviseert om een ecologisch verantwoorde werkwijze vast te leggen in een ecologisch werkprotocol, aansluitend op die voor de eekhoorn opgesteld dient te worden.

6.5 Amfibieën

Net als bij de zoogdiersoorten geldt dat verstoring van amfibieën mogelijk aan de orde is, bijvoorbeeld bij het verwijderen van de vijver. Een ontheffing is niet noodzakelijk omdat de verwachten soorten onder de provinciale vrijstellingsregeling vallen. Econsultancy adviseert om een ecologisch verantwoorde werkwijze vast te leggen in een ecologisch werkprotocol.

6.6 Overige soort(groep)en

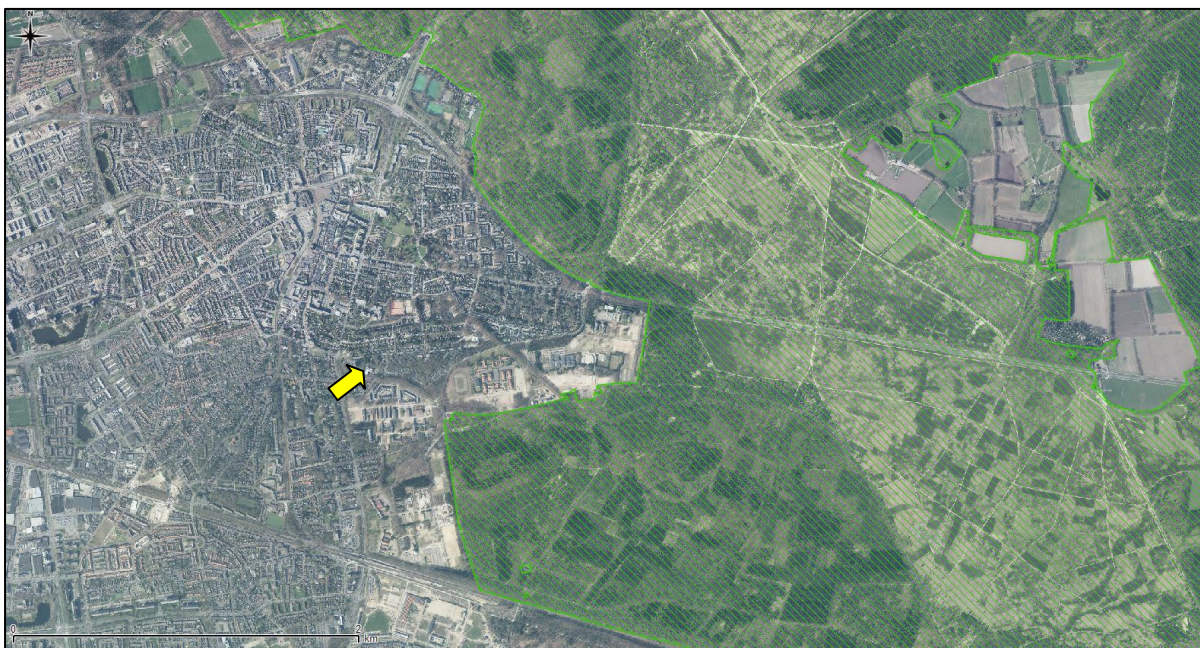
Overtredingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van beschermde soorten behorend tot de overige soortgroepen zijn wegens het ontbreken van geschikt habitat/verblijfsmogelijkheden, op basis van verspreidingsgegevens, de aanwezigheid van voldoende alternatieven en/of gezien de aard van de ingreep in dit geval niet aan de orde.

7 TOETSING AAN GEBIEDENBESCHERMING

In algemene zin kan er door een plan sprake zijn van negatieve gevolgen vanuit natuurwetgeving beschermde gebieden. In dit hoofdstuk wordt beschreven voor welke gebieden er mogelijk sprake is van negatieve effecten als gevolg van de voorgenomen ingrepen op de onderzoekslocatie. Verder wordt beschreven of een vervolgtraject noodzakelijk is en wat de eventuele consequenties zijn ten aanzien van vergunningen.

7.1 Natura 2000

De onderzoekslocatie is niet gelegen binnen de grenzen, of in de directe nabijheid van een gebied dat aangewezen is als Natura 2000. Het meest nabijgelegen Natura 2000-gebied, De Veluwe, bevindt zich op circa 0,5 kilometer afstand ten oosten van de onderzoekslocatie (zie figuur 17).

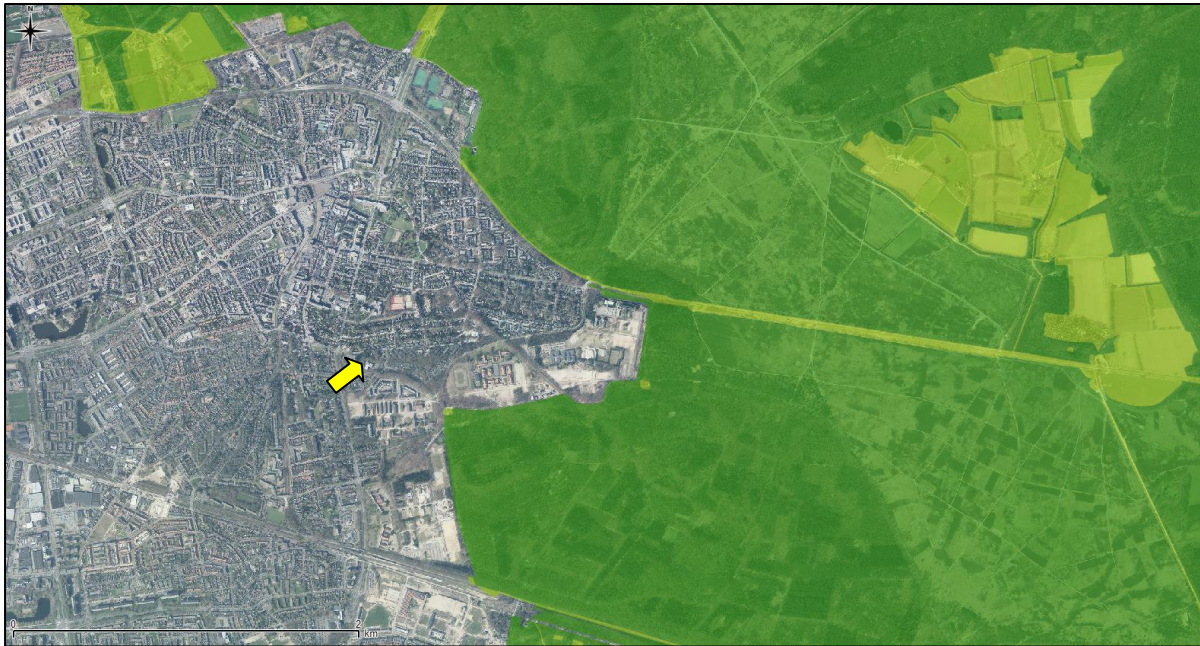

Figuur 17. Ligging onderzoekslocatie ten opzichte van Natura 2000.

De onderzoekslocatie is niet gelegen binnen een Natura 2000-gebied. Indien er sprake zou zijn van een effect, betreft dit een extern effect, zoals toename van geluid, licht of depositie van stikstof. Externe effecten als gevolg van de voorgenomen plannen op de onderzoekslocatie zijn, gezien de ligging in de bebouwde kom voor het merendeel (licht, geluid) op voorhand uit te sluiten. Ten aanzien van mogelijke toename van stikstofdepositie heeft de gemeente Ede aangegeven dat in onderhavige toetsing hieraan geen vervolg hoeft te worden gegeven.

7.2 Natuurnetwerk Nederland

De onderzoekslocatie maakt geen deel uit van het Natuurnetwerk. Het meest nabijgelegen gebied bevindt zich circa 0,5 kilometer ten oosten van de onderzoekslocatie. Het betreft in grote lijnen het Natura 2000-gebied de Veluwe. In figuur 18 is de ligging van de onderzoekslocatie ten opzichte van het Natuurnetwerk Nederland weergegeven.

Figuur 18. Ligging onderzoekslocatie ten opzichte van het Natuurnetwerk Nederland.

De onderzoekslocatie is op ruim 500 meter afstand van een onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland gelegen. Door de aard van de voorgenomen plannen op de onderzoeklocatie in combinatie met de afstand, zullen de wezenlijke kenmerken en waarden van het Natuurnetwerk Nederland niet worden aangetast. Vervolgonderzoek in het kader van het Natuurnetwerk Nederland wordt niet noodzakelijk geacht.

8 HOUTOPSTANDEN

In algemene zin is het mogelijk dat bij een voorgenomen ontwikkeling sprake is van het verloren gaan van houtopstanden die beschermd zijn conform artikel 4 van de Wet natuurbescherming. In een dergelijk geval kan er sprake zijn van een meldingsplicht en herplantplicht. In dit hoofdstuk wordt beschreven of bij de voorgenomen ontwikkeling mogelijk sprake is van een meldingsplicht en herplantplicht conform artikel 4.3 van de Wet natuurbescherming. Verder wordt beschreven of vervolgstappen nodig zijn in kader van beschermde houtopstanden en of een ontheffingsaanvraag in het kader van de herplantplicht noodzakelijk is.

Op de locatie zijn geen houtopstanden aanwezig die vallen onder artikel 4.3 van de Wet natuurbescherming. De te vellen houtstanden zijn gelegen binnen de door de gemeente vastgestelde grenzen van de bebouwde kom. Hiervoor geldt geen meldingsplicht en herplantplicht in het kader van de Wet natuurbescherming. Verwezen wordt naar het gemeentelijk beleid ten aanzien van de noodzaak voor een kapvergunning.

9 SAMENVATTING EN CONCLUSIES

Econsultancy heeft in opdracht van Woonzorg Nederland een quickscan flora en fauna uitgevoerd aan de Van Heutzsiaan 1000 te Ede.

De quickscan flora en fauna is uitgevoerd in het kader van de voorgenomen herontwikkeling van de onderzoekslocatie.

Het onderzoek heeft tot doel om in te schatten of er op de onderzoekslocatie planten- en diersoorten, gebieden of houtopstanden aanwezig zijn die volgens de Wet natuurbescherming een beschermde status hebben en die mogelijk negatieve gevolgen kunnen ondervinden door de voorgenomen ingreep.

De initiatiefnemer is voornemens de locatie te herontwikkelen en ongeveer 100 gestapelde woningen te realiseren. Hiervan worden er 40 door Woonzorg Nederland in gebruik genomen. Op het moment van het schrijven van onderhavige rapportage zijn er twee inrichtingsvarianten, waartussen een keuze gemaakt zal gaan worden. Voor beide varianten geldt dat de groene structuur in het plangebied zoveel mogelijk blijft gehandhaafd.

De aanwezigheid van geschikt habitat op de onderzoekslocatie voor de verschillende soorten en soortgroepen is weergegeven in tabel I. In de tabel is samengevat of de voorgenomen ingreep mogelijk verstorend kan werken en wat de consequenties zijn voor eventuele vervolgstappen, zoals soortgericht nader onderzoek of vergunningtrajecten.

Tabel I. Overzicht geschiktheid onderzoekslocatie voor soortgroepen en te nemen vervolgstappen

Soortgroep		Geschikt habitat	Ingreep verstorend	Nader onderzoek	Ontheffings-aanvraag	Bijzonderheden / opmerkingen
Broedvogels	algemeen	ja	ja	nee	nee	het verwijderen van nestgelegenheden buiten het broedseizoen uitvoeren
	jaarrond beschermd	ja	nee	nee	nee	aanwezigheid nesten van sperwer of ransuil bij inspectie uitgesloten.
Vleermuizen	verblijfplaatsen	ja	ja	ja	ja	ontheffing noodzakelijk voor verblijfplaats en baltslocatie gewone dwergvleermuizen. aanvullende inspectie ondergronds bouw-werk noodzakelijk. Vleermuiskasten aan blokhutten dienen te worden verplaatst.
	foerageergebied	ja	nee	nee	nee	groenstructuur blijft behouden, aandacht voor verlichting
	vliegroutes	ja	nee	nee	nee	groenstructuur blijft behouden, aandacht voor verlichting
Grondgebonden zoogdieren		ja	mogelijk	nee	nee	aandacht voor zorgplicht opstellen werkprotocol voor eekhoorn (gedragscode)
Amfibieën		ja	mogelijk	nee	nee	aandacht voor zorgplicht, werken volgens ecologisch werkprotocol
Overige soorten		nee	nee	nee	nee	-

Gebiedsbescherming	Gebied aanwezig	Ingrep verstorend	Nader onderzoek	Vergunning-plicht	
Natura 2000	0,5 km	nee	nee	nee	extern effect stikstof bepaald door gemeente Ede
Natuurnetwerk Nederland	0,5 km	nee	nee	nee	
Houtopstanden	nvt	nvt	nvt	nvt	ligging binnen de bebouwde kom, gemeentelijk beleid is leidend

Conclusie

Voor de sloop van de Klinkenberg is een ontheffingsaanvraag bij de provincie Gelderland benodigd. Middels een projectplan zal moeten worden toegelicht op welke wijze schade aan de gewone dwergvleermuis wordt voorkomen en hoe de functionaliteit van het gebied voor de soort blijft behouden. Hiertoe zullen maatregelen getroffen moeten worden, zoals het aanbieden van alternatieve verblijfplaatsen en het geschikt maken van de nieuwbouw voor de soort. Hierbij dient rekening gehouden te worden met gewenningsperiode voor de gewone dwergvleermuis van een half jaar en een proceduretijd bij de provincie Gelderland van 20 weken.

Aanvullend onderzoek is noodzakelijk ter plaatse van het ondergrondse bouwwerk. Mogelijk is deze geschikt voor vleermuizen. Dit kan het beste gedurende een vorstperiode worden uitgevoerd omdat dan ok het actuele gebruik kan worden vastgesteld. Het is ook mogelijk om een inspectie op kortere termijn uit te voeren, zodat er al meer informatie beschikbaar komt op de kans dat het daadwerkelijk een potentiële winterverblijfplaats is.

Voor het overige wordt aanbevolen om de werkzaamheden aan de hand van een ecologisch werkprotocol uit te voeren. Voor de eekhoorn is dit een randvoorwaarde om een ontheffingsaanvraag te voorkomen. Voor de overige soorten komt de noodzaak voort uit de algemene zorgplicht.

GERAADPLEEGDE BRONNEN

De Groene Ruimte, 2013. Quickscan Flora- en faunawet-wet plangebied Eikenlaan 13, rapport 13479A, Ede. Wageningen. 29 november 2013.

De Groene Ruimte, 2013. Nader onderzoek beschermde soorten plangebied Eikenlaan 13, rapport 13479B, Ede. Wageningen. 3 december 2013.

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2014. Soortenstandaard Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*, versie 2.0 december 2014.

Limpens, H., J. Regelink & R. Koelman 2010. Vleermuizen en planologie. Zoogdiervereniging, Nijmegen.

Ministerie van Economische Zaken 2016. Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen. Lees hier wat de Wet natuurbescherming daarover regelt. Versie 1.3, december 2016. Ministerie van Economische Zaken, Den Haag.

Nationale Database Flora en Fauna (NDFF), uitvoerportaal; <https://ndff-ecogrid.nl>, zoekgebied directe omgeving onderzoekslocatie (250 meter) , periode 2007-2017

Witter, E.R, 2016. Quickscan flora en faun en vleermuisonderzoek De Klinkenberg, Van Heutszlaan 1000 te Ede. Rapportnummer 1479.001, versie D3. Doetinchem 18 oktober 2016,

www.gelderland.nl (GNN en beschermde gebieden in Gelderland)
www.gelderland.nl/Kaartenencijfers

Bijlage 1 toelichting verbodsbepalingen Wet natuurbescherming

Zorgplicht

Het eerste artikel in de Wet natuurbescherming heeft betrekking op de zorgplicht en heeft betrekking op het voorkomen of beperken van schade aan soorten en gebieden, voor zover deze niet middels overige verbodsbepalingen zijn gereguleerd (zie tabel II). Het gaat daarbij in de praktijk vooral om minder streng beschermde soorten, waarbij het onnodig doden, verwonden of beschadigen dient te worden vermeden.

Tabel II. Zorgplicht

Artikel 1.11. Zorgplicht	
1.	Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2.	De zorg houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
a)	dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
b)	indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
c)	voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.

Overtreding van de zorgplicht is niet strafbaar gesteld; “de zorgplicht kan wel door toepassing van bestuursdwang worden gehandhaafd”. Deze formulering van de zorgplicht brengt met zich mee dat wanneer men een bepaalde handeling wilt verrichten die gevolgen voor natuurwaarden zou kunnen hebben, men zich daaraan voorafgaand op de hoogte stelt van de aanwezige natuurwaarden, de kwetsbaarheid ervan en de mogelijke gevolgen daarvoor van het voorgenomen handelen. De zorgplicht is te allen tijde van toepassing, ook al vindt er geen overtreding van een verbodsbepaling plaats. Indien er aanleiding is maatregelen te nemen ten aanzien van de zorgplicht, zal dat voor het betreffende beschermde natuurgebied en de betreffende soortgroep in deze rapportage worden aangegeven.

Soortenbescherming

De Wet natuurbescherming onderscheidt beschermingsregimes voor soorten op grond van internationale verdragen, aangevuld met soorten die vanuit een nationaal oogpunt beschermd worden. Hierdoor zijn er in de Wet natuurbescherming drie verschillende verbodsartikelen per categorie soorten;

- soorten van de Vogelrichtlijn (*artikel 3.1*);
- soorten van de Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern en Bonn (*artikel 3.5*);
- andere soorten (*artikel 3.10*).

In tabel III t/m V worden deze artikelen nader toegelicht.

Tabel III. Verbodsbepalingen en toelichting Artikel 3.1 Wet natuurbescherming

Artikel 3.1. Soorten van de Vogelrichtlijn	
1.	Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2.	Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3.	Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4.	Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5.	Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.
Toelichting	
Alle inheemse vogelsoorten in Nederland vallen onder de Vogelrichtlijn. De Vogelrichtlijn is een richtlijn vanuit de Europese Unie uit 1979 en heeft betrekking op de instandhouding van alle natuurlijk in het wild levende vogelsoorten op het Europese grondgebied van de Lidstaten waarop het Verdrag van toepassing is. De lijst met soorten is niet limitatief.	

Tabel IV. Verbodsbepalingen en toelichting Artikel 3.5 Wet natuurbescherming

Artikel 3.5. In het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn	
1.	Het is verboden in het wild levende dieren van deze soorten in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2.	Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3.	Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4.	Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van deze dieren te beschadigen of te vernielen.
5.	Het is verboden planten van soorten uit de Habitatrichtlijn of het Verdrag van Bern in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onttrenten of te vernielen.
Toelichting	
Het gaat bij artikel 3.5 over in het wild levende dieren van verschillende soortgroepen. In de wet wordt voor vogelsoorten uit bijlage II van het verdrag van Bern geen uitzondering gemaakt. Van de vogelsoorten die in Nederland voorkomen is hieronder een selectie gemaakt. Van de overige soortengroepen zijn alle soorten genoemd.	
Soorten	
Planten	drijvende waterweegbree, groenknolorchis, kruipend moerasscherm, zomerschroeforchis
Zoogdieren	bever, hamster, hazelmuis, lynx, Noordse woelmuis, otter, wolf, wilde kat
Walvisachtigen	bruinvis, bultrug, butskop (hille), dwergpotvis, dwergvinvis, gestreepte dolfin, gewone dolfin, gewone spitsdolfijn, gewone vinvis, griend, grijze dolfin, kleine zwaardwalvis, narwal, Noordse vinvis, orka, potvis, spitsdolfijn van Gray, tuimelaar, walrus witflankdolfijn, witsnuitdolfijn, witte dolfin
Vleermuizen	Bechsteins vleermuis, bosvleermuis, Brandts vleermuis, franjestaart, gewone baardvleermuis, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, grijze grootoorvleermuis, grote hoefijzerneus, grote rosse vleermuis, ingekorven vleermuis, kleine dwergvleermuis, kleine hoefijzerneus, laatvlieger, meervleermuis, mopsvleermuis, Noordse vleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis, tweekleurige vleermuis, vale vleermuis, watervleermuis
Amfibieën	boomkikker, geelbuikvuurpad, heikikker, kamsalamander, knoflookpad, poelkikker, rugstreeppad, vroedmeesterpad
Reptielen	dikkopschildpad, gladde slang, Kemps' zeeschildpad, lederschildpad, muurhagedis, soepschildpad, zandhagedis
Vissen	houting, steur
Vlinders	apollovlinder, boszandoog, donker pimpernelblauwtje, grote vuurvlinder, moerasparelmoervlinder, monarchvlinder, pimpernelblauwtje, teunisbloempijlstaart, tijmblauwtje, zilverstreephooibeestje
Libellen	bronslibel, gaffellibel, gevlekte witsnuitlibel, groene glazenmaker, mercurwaterjuffer, Noordse winterjuffer, oostelijke witsnuitlibel, rivierrondbout, sierlijke witsnuitlibel
Insecten	brede geelrandwaterroofoever, gestreepte waterroofoever, heldenbok, juchtleerkever, oeveraas, vermiljoenkever
Overig	Bataafse stroommossel, platte schijfhoren

Artikel 3.5. In het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn

Vogels	appelvink, baardman, beflijster, bergeend, bergfluit, bijeneter, blauwborst, blauwe kiekendief, boerenzwaluw, bontbekplevier, bonte strandloper, bonte vliegenvanger, boomklever, boomkruiper, boompieper, boomvalk, bosrietzanger bosruiter, bosuil, braamsluiper, brandgans, bruine kiekendief, buizerd, casarca, Cetti's zanger, draaihals, duinpieper, dwergmeeuw, dwergster, Engelse kwikstaart, Europese kanarie, fitis, fluit, geelgors, gekraagde roodstaart, gele kwikstaart, geoorde fuut, glanskop, goudhaan, grasmus, graspieper, graszanger, grauwe kiekendief, grauwe klauwier, grauwe vliegenvanger, griel, groene specht, groenling, grote bonte specht, grote gele kwikstaart, grote karekiet, grote stern, grote zilverreiger, havik, heggenmus, hop, huiszwaluw, ijsvogel, kerkuil, klapekster, klein waterhoen, kleine barmst, kleine bonte specht, kleine karekiet, kleine plevier, kleine zilverreiger, kleinste waterhoen, kluut, kneu, koolmees, koereiger, kraanvogel, krekeltzanger, kortsnavelboomkruiper, kruisbek, kuifmees, kwak, kwartelkoning, lepelaar, matkop, middelste bonte specht, nachtegaal, Noordse stern, oehoe, oeverloper, oeverpieper, oeverzwaluw, ooievaar, orpheusspotvogel, paapje, pestvogel, pimpelmees, poelruiter, porseleinhoen, purperreiger, putter, ransuil, rietgors, rietzanger, rode wouw, roerdomp, roodborst, roodborsttapuit, roodhalsfuut, rouwkwikstaart, sijs, slangenarend, slechtvalk, smelleken, snor, sperwer, spotvogel, sprinkhaanzanger, steenuil, steltkluut, strandplevier, taigaboomkruiper, tapuit, tijftaf, torenvalk, tuinfluit, velduil, visarend, visdief, vuurgoudhaan, wespandief, wielewaal, winterkoning, witbandkruisbek, witte kwikstaart, witwangster, nachtzwaluw, woudaap, zeearend, zwarte mees, zwarte ooievaar, zwarte roodstaart, zwarte specht, zwarte stern, zwarte wouw, zwartkop, zwartkopmeeuw
--------	---

Tabel V. Verbodsbepalingen en toelichting Artikel 3.10 Wet natuurbescherming

Artikel 3.10. Andere soorten		
Het is verboden om: 1. In het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A1, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen. 2. De vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen. 3. Vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B2, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.		
Toelichting		
Het gaat bij artikel 10 om in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers. Dieren zijn opgenomen in bijlage onderdeel A1. Planten zijn opgenomen in bijlage onderdeel B2 van de Wet natuurbescherming. Voor een aantal zoogdieren, amfibieën en reptielen geldt per provincie een vrijstelling onder bepaalde voorwaarden. Dit verschilt per provincie. De betreffende soorten zijn aangegeven met een sterretje. Daarnaast is het mogelijk dat sommige provincies ook 'eigen' beschermde soorten hanteren, als aanvulling op het landelijke.		
Soorten		
Dieren	Zoogdieren	aardmuis*, boommarter, bosmuis*, bunzing*, damhart, das, dwergmuis*, dwergspitsmuis*, edelhert, eekhoorn*, egel*, eikelmuis, gewone bosspitsmuis*, gewone zeehond, grote bosmuis, grijze zeehond, haas*, hermelijn*, huisspitsmuis*, konijn*, molmuis, ondergrondse woelmuis*, ree*, rosse woelmuis*, steenmarter*, tweekleurige bosspitsmuis*, veldmuis*, veldspitsmuis, vos*, waterspitsmuis, wezel*, wild zwijn, woelrat*
	Amfibieën	Alpenwatersalamander, bruine kikker*, gewone pad*, kleine watersalamander*, meerkikker*, middelste groene kikker*, vinpootsalamander, vuursalamander
	Reptielen	adder, hazelworm*, levendbarende hagedis*, ringslang
	Vissen	beekdonderpad, beekprik, elrits, gestippelde alver, grote modderkruiper, kwabaal
	Dagvlinders	aardbeivlinder, bosparelmoevlinder, bruin dikkopje, bruine eikenpage, donker pimpernelblauwtje, duinparelmoevlinder, gentiaanblauwtje, grote parelmoevlinder, grote vos, grote vuurvlinder, grote weerschijnvlinder, iepenpage, kleine heivlinder, kleine ijsvogelvlinder, komavvlinder, pimpernelblauwtje, sleedoornpage, spiegeldikkopje, veenbesblauwtje, veenbosparelmoevlinder, veenhooibeestje, veldparelmoevlinder, zilveren maan
	Libellen	beekrombout, bosbeekjuffer, donkere waterjuffer, gevlekte glanslibel, gewone bronlibel, hoogveenglanslibel, Kempense heidelibel, speerwaterjuffer
	Overige soorten	Europese rivierkreeft, vliegend hert
Planten		akkerboterbloem, akkerdoornzaad, akkerogentroost, bekierde ogentroost, berggamander, bergnachtorchis, blaasvaren, blauw guichelheil, bokkenorchis, bosboterbloem, bosdravik, brave hendrik, brede wolfsmelk, breed wollegras, bruinrode wespenorchis, dennenorchis, dregs, echte gamander, franjegentiaan, geelgroene wespenorchis, geplooid vrouwenmantel, getande veldsla, gevlekt zonneroosje, glad biggenkruid, gladde zegge, groene nachtorchis, groensteel, groot spiegelklokje, grote bosaardbei, grote leeuwenklauw, honingorchis, kalkboterbloem, kalketrip, karthuiszanger, karwijselie, kleine ereprijs, kleine schorseneer, kleine wolfsmelk, kluwenklokje, knollathyrus, knolspirea, korensla, kranskarwij, kruiptijm, lange zonnedauw, liggende ereprijs, moerasgamander, muurbloem, naakte lathyrus, naaldenkervel, pijlscheefkalk, roggelelie, rood peperboomje, rozenkransje, ruw pazelzaad, scherpkruid, schubvaren, schubzegge, smalle raai, spits havikskruid, steenbraam

Volgens artikel 3.31 zijn de verboden, bedoeld in de artikelen 3.1, 3.5 en 3.10 niet van toepassing op handelingen die zijn beschreven in en aantoonbaar worden uitgevoerd overeenkomstig een door het Ministerie van Economische Zaken goedgekeurde gedragscode en die plaatsvinden in het kader van bestendig beheer, bestendig gebruik, of ruimtelijke ontwikkeling of inrichting.

Houtopstanden

De bescherming van houtopstanden onder conform hoofdstuk 4 van de Wet natuurbescherming heeft als doel om het aanwezige areaal bos in Nederland te behouden. Onder houtopstanden vallen alle zelfstandige eenheden van bomen, boomvormers of struiken van een oppervlakte van tien are of meer of rijbeplanting die meer dan twintig bomen omvat.

Binnen de Wet natuurbescherming zijn op houtopstanden de artikelen van toepassing die zijn opgenomen in tabel VI.

Tabel VI. Bescherming houtopstanden in de Wet natuurbescherming

Artikel 4.1	De artikelen uitgezonderd artikel 4.6 zijn niet van toepassing op: - Houtopstanden binnen de bij besluit van de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom; - Houtopstanden op erven of in tuinen; - Fruitbomen en windschermen om boomgaarden; - Naaldbomen, kennelijk bedoeld om te dienen als kerstbomen, indien niet ouder dan twintig jaar; - Kweekgoed; - Wegbeplantingen, beplantingen langs waterwegen en eenrijige beplantingen langs landbouwgronden bestaande uit wilgen en populieren; - het dunnen van een houtopstand; - uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande beplantingen die kennelijk zijn bedoeld voor de productie van houtige biomassa, indien zij: - ten minste eens per tien jaar worden geoogst; - bestaan uit minstens tienduizend stoven per hectare per beplantingseenheid, zijnde een aaneengesloten beplanting die niet wordt doorsneden door onbeplante stroken breder dan twee meter, en - zijn aangelegd na 1 januari 2013.
Artikel 4.2	1. Het is verboden een houtopstand geheel of gedeeltelijk te vellen of te doen vellen, met uitzondering van het periodiek vellen van griend- of hakhout, zonder voorafgaande melding daarvan bij gedeputeerde staten. 3. Gedeputeerde staten kunnen het vellen van houtopstanden telkens voor ten hoogste vijf jaar verbieden ter bescherming van bijzondere natuur- of landschapswaarden.
Artikel 4.3 lid 1 en 2	Ingeval een houtopstand geheel of gedeeltelijk is geveld, met uitzondering van het periodiek vellen van griend- of hakhout, of anderszins teniet is gegaan, draagt de rechthebbende zorg voor het op bosbouwkundig verantwoorde wijze herbeplanten van dezelfde grond binnen drie jaar na het vellen of tenietgaan van de houtopstand. De rechthebbende vervangt binnen drie jaar na de herbeplanting, bedoeld in het eerste lid, herbeplanting die niet is aangeslagen.
Artikel 4.4 lid 1	De artikelen 4.2, eerste en derde lid, en 4.3, eerste en tweede lid, zijn niet van toepassing op: het vellen van houtopstanden en herbeplanten op een wijze die is beschreven in en aantoonbaar wordt gerealiseerd overeenkomstig een door Onze Minister goedgekeurde gedragscode. het vellen van houtopstanden ter uitvoering van een instandhoudingsmaatregel of een passende maatregel in het kader van natuurontwikkeling en -beheer
Artikel 4.5	Gedeputeerde staten kunnen ontheffing verlenen van artikel 4.3, eerste en tweede lid, ten behoeve van herbeplanting op andere grond, indien de herbeplanting voldoet aan bij provinciale verordening gestelde regels.

Bijlage 2 Verklarende woordenlijst

Externe werking

Niet alleen activiteiten in een Natura 2000-gebied/NNN hebben invloed op de staat van instandhouding van het gebied, ook activiteiten buiten het gebied kunnen de natuurwaarden in een gebied beïnvloeden. Dit wordt "externe werking" genoemd. Er bestaat geen ruimtelijke grens voor externe werking: bepalend zijn de effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de soorten en habitattypen in het Natura 2000-gebied/NNN, ongeacht de afstand tot het beschermde gebied.

Expert Judgement

Inschatting van een deskundige op grond van zijn kennis en ervaring.

Foerageerhabitat

Het gebied waarbinnen een soort voedsel zoekt.

Foerageren

Zoeken en vinden van voedsel door dieren (jachtgebied).

Functioneel leefgebied

Hiermee wordt het gebied dat is benodigd om de functionaliteit van een voortplantingsplaats of van een vaste- rust of verblijfplaats te behouden. Een nestlocatie of voortplantingsplaats kan bijvoorbeeld alleen succesvol functioneren, wanneer er voldoende habitat (schuilgelegenheid, voedsel etc.) van voldoende kwaliteit aanwezig is om te kunnen paren, eieren te leggen en jongen groot te brengen.

Gunstige staat van instandhouding

Er is sprake van een gunstige staat van instandhouding van een soort of habitatype als de omstandigheden waarin de soort of het habitatype voorkomt perspectief bieden op een duurzaam voortbestaan van die soort of dat habitatype.

Habitat

Omvat de plaatsen waar een bepaald organisme voorkomt doordat de abiotische en biotische factoren (niet levende en levende natuur) van die plaatsen voldoen aan de eisen en toleranties die het organisme stelt om te kunnen overleven, groeien en zich voortplanten.

Kraamverblijfplaats

Voortplantingsplaats van vleermuizen. Het gaat hierbij vaak om de vrouwelijke exemplaren van een kolonie (ook wel kraamgroep genoemd) die gezamenlijk hun jongen grootbrengen. De aantallen vleermuizen in een kraamgroep kunnen oplopen tot meerdere honderden exemplaren.

Landschappelijk inpassingsplan

Het inpassen van ruimtelijke ontwikkelingen in het buitengebied middels een ontwerp van de groenvoorziening, dat voldoet aan het beleid ten aanzien van ruimtelijke kwaliteit. Hierdoor wordt zorg gedragen dat een ruimtelijke ontwikkeling past in het landschap.

Landhabitat

Amfibieën zijn voor de voortplanting afhankelijk van water. Buiten de voortplantingsperiode maakt de soortgroep gebruik van landhabitat als onderdeel van het leefgebied. Landhabitat voor amfibieën omvat onder andere structuurrijke of opgaande vegetatie zoals (loof)bos, houtwallen, struikgewas, heide, ruigtekruiden, vegetaties en moeras.

Mitigerende maatregelen

Maatregelen die negatieve effecten bij een ingreep voorkomen of reduceren.

Omgevingscheck

Een omgevingscheck wordt uitgevoerd bij verlies van leefgebied van een jaarrond beschermde functie van een soort die door een ingreep (tijdelijk) verloren gaat. De omgeving van de ingreep wordt door een ter zake deskundige beoordeeld op aanwezigheid van voldoende alternatief leefgebied en/of potentiële verblijfplaatsen.

Ontheffing

De Wet natuurbescherming is bedoeld om planten- en diersoorten die vrij in het wild leven te beschermen. Om deze kwetsbare soorten te beschermen bevat de Wet natuurbescherming een aantal verbodsbepalingen. Onder bepaalde voorwaarden mogen de activiteiten wel doorgaan, daarvoor kan een ontheffing benodigd zijn. Een ontheffing is een besluit waarbij in een individueel concreet geval een uitzondering op een wettelijk verbod wordt gemaakt.

Paarverblijfplaats

Dit is een verblijfplaats die hoofdzakelijk in het najaar (september/oktober) door vleermuizen worden gebruikt om te paren. Eén mannetje kan een dergelijke verblijfplaats met meerdere vrouwtjes delen. In de omgeving van de paarverblijfplaats wordt veelal door het territoriale mannetje middels baltsvluchten getracht vrouwtjes aan te lokken.

Projectplan

Een projectplan dient als begeleidend document voor een ontheffingsaanvraag. In het projectplan zijn maatregelen verwoord waarmee de functionaliteit van een rust- of verblijfplaats van een beschermde soort behouden blijft en schade aan individuen wordt voorkomen.

Populatie

Een biologische populatie is een groep individuen van dezelfde soort die zich onderling voortplant en als zodanig geïsoleerd is van andere zulke groepen.

Rode Lijst

Rode Lijsten laten zien welke soorten zijn verdwenen en welke soorten in een gebied sterk zijn achteruitgegaan of zeldzaam zijn. Er bestaan verschillende Rode Lijsten. Voor vogels, voor zoogdieren, planten, paddenstoelen, insecten en voor allerlei andere soortgroepen. Rode Lijsten hebben geen officiële juridische status. Plaatsing op de lijst maakt een dier dus nog geen 'beschermde diersoort' in de zin van de Wet natuurbescherming. De Rode Lijsten hebben in de praktijk wel een belangrijke signaleringfunctie. Door de Rode Lijst te raadplegen, kunnen alle instellingen die met natuurbehoud te maken hebben rekening houden met bedreigde soorten.

Significant negatief effect

Een effect is in het kader van de Wet natuurbescherming significant als de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied dreigen te worden aangetast.

Het begrip 'significant' staat centraal in de toepassing van het beschermingsregime voor Natura 2000-gebieden bij zowel vaststelling van beheerplannen als de vergunningverlening. Het bepaalt of een uitvoerige toetsing, een zogenaamde passende beoordeling, moet worden uitgevoerd. Indien als gevolg van een ingreep de toekomstige oppervlakte habitat of leefgebied, aantal van een soort of kwaliteit van een habitat lager zal worden dan zoals bedoeld in de instandhoudingsdoelstelling, dan kan sprake zijn van significante gevolgen. Voor het goede begrip, de soorten hoeven er niet te zitten, het gebied moet geschikt zijn voor de soorten.

Voortplantingsplaats of rustplaats

Een plek binnen het leefgebied van een soort die essentieel is voor de levenscyclus van een individu. De Wet natuurbescherming omschrijft niet exact wat een vaste rust- of verblijfplaats is. Dit is soortafhankelijk.

Vliegroute

Een vaste route die door vleermuizen wordt gebruikt tussen de verblijfplaatsen naar foerageergebieden.

Winterverblijfplaats

Verblijfplaats die gebruikt wordt om de periode van winterrust te overbruggen. Voor vleermuizen zijn dit vorstvrije, maar koele en vochtige plekken. Er kans sprake zijn van massaverblijfplaatsen, verblijfplaatsen van kleine groepen of één of enkele individuen.

Zomerverblijfplaats

Is een vleermuisverblijfplaats anders dan een kraamverblijf. Buiten de kraamperiode worden deze door vrouwtjes gebruikt, binnen de kraamperiode door individuele mannetjes.

